

Justitiedepartementet
L1

Vår referens/dnr:
2025-34

103 33 Stockholm

Er referens/dnr:
Ju2020/04525

2025-04-22

Svenskt Näringslivs yttrande över Utkast till lagrådsremiss: Ett mer heltäckande straffansvar vid angrepp på företagshemligheter

1. Några inledande kommentarer

Föreningen Svenskt Näringsliv har givits möjlighet att lämna synpunkter på Utkast till lagrådsremiss Ett mer heltäckande straffansvar vid angrepp på företagshemligheter och vill med anledning av detta utnyttja möjligheten att yttra sig.

Svenskt Näringsliv är en organisation som har 69 000 medlemsföretag från alla typer av branscher. Det gör att Svenskt Näringsliv inte företräder en enskild branschs syn på de aktuella frågorna utan har ett brett näringslivsperspektiv.

Svenskt Näringsliv yttrade sig 2021 över Ds 2020:26, Bättre skydd för tekniska företagshemligheter. I det yttrandet tillstyrktes förslaget. Det betonades samtidigt att frågan om ett utvecklat skydd för företagshemligheter inte bara är viktigt utifrån ett näringslivsperspektiv utan även för Sverige som nation. Den säkerhetspolitiska utveckling som varit sedan dess understryker detta. Dagens brister i skyddet för företagshemligheter hotar inte bara svenska företag, det hotar nationell säkerhet.

I det följande framförs en del kritik över förslagets utformning. I en avvägning mellan att få någon förändring till stånd och att få de ändringar till stånd som Svenskt Näringsliv önskar se måste dock ett snabbt genomförande prioriteras.

2. Företagshemligheters betydelse

Företagshemligheter har kommit att få en allt större betydelse för många typer av företag. Ett tydligt tecken på detta är den ökade mängden rättstvister som resulterar i domar från svenska domstolar, vare sig det är från allmänna domstolar eller från arbetsdomstolen.

Advokatfirman Baker McKenzie har tagit fram flera rapporter där de tittat på hur företag själva bedömer betydelsen av företagshemligheter. I en av rapporterna, "*The Board Ultimatum, Protect and Preserve The Rising Importance of Safeguarding Trade Secrets*" (2017), uppger 82 % av respondenterna att företagshemligheter är viktiga för att inte säga essentiella för deras verksamhet.

Dagens innovationer är ofta komplexa på ett sätt som gör att de sällan är föremål för en enda typ av immaterialrättsligt skydd. Detta är inte minst tydligt genom att även de allra mest tekniska innovationer även ofta sätts i ett tjänstesammanhang, något som ofta kallas för tjänstefiering. I denna verklighet blir ofta företagshemligheterna det kitt som håller samman strategier och affärsplaner. Svenskt Näringsliv ställer sig helt bakom beskrivningen av företagshemligheters betydelse för svensk konkurrenskraft (utkastet, s. 25).

Precis som påpekas i utredningen från 2020 är också hotbilden från många verksamheter av en helt annan art än tidigare. Utländska makter spionerar alltmer mot privata intressen (jfr utredningen s. 42).

3. Särreglering för tekniska företagshemligheter

Svenskt Näringsliv har länge drivit frågan om ett förbättrat skydd för företagshemligheter. Det finns tyvärr rättspraxis som visar på bristerna i det nuvarande svenska skyddet. Särskilt uppmärksammat har det så kallade Ericsson-målet varit.¹ I målet var fråga om information av betydelse inte för det enskilda bolaget utan av betydelse för rikets säkerhet. På grund av en lucka i den svenska lagen kunde en av de inblandade inte hållas straffrättsligt ansvarig.

I Ericsson-målet var fråga om spioneri från Ryssland under tidigt 2000-tal. Det finns ingen anledning, givet dagens säkerhetsläge, att den typen av hot har minskat. Att svensk rätt i över 20 år behållit en lucka i skyddet för företagshemligheter är uppseendeväckande.

Skyddet för företagshemligheter i Sverige är idag till viss del unionsrätt, via ett EU-direktiv², och dels svensk rätt. EU-direktivet är, vilket påpekas i utredningen från 2020, ett minimi-direktiv.³ Sådant som täcks av direktivet är unionsrätt, men i och med att direktivet utelämnar vissa frågor utgör dessa nationell rätt. Ett exempel på sådant som utelämnas i direktivet är de straffrättsliga dimensionerna på skyddet för företagshemligheter.

Det är dock samtidigt så att de straffrättsliga reglerna i svensk rätt lägger straffansvar på angrepp på sådant som omfattas av begreppet företagshemlighet, se 2 § lagen om företagshemligheter (2018:558). Begreppet är ett genomförande av EU-direktivets artikel 2. Det gör att vad som kan utgöra företagshemligheter måste betraktas från ett unionsrättsligt perspektiv.⁴ Trots att remitterade förslag till sin centrala del handlar om definition av vad som ska omfattas saknas helt diskussion kring relationen mellan unionsrätt och nationell rätt.

¹ Svea hovrätts dom 20 oktober 2003 i mål B 5221-03, Ericsson-målet.

² Direktiv 2016/943 om skydd mot att icke röjd know-how och företagsinformation (företagshemligheter) olagligen anskaffas, utnyttjas och röjs.

³ Ds 2020:26, s. 22.

⁴ Se diskussion om relationen mellan unionsrätten och nationell rätt i Wainikka, C, Lagen om företagshemligheter – en kommentar, JP Juridiskt bibliotek (2023) i kommentaren till 2 § lagen om företagshemligheter.

I Svenskt Näringslivs yttrande över Ds 2020:26 framfördes kritik mot hur förslaget avgränsades till "*företagshemlighet av teknisk natur*". Något av det som framfördes handlade om att innovationer idag sällan kan betraktas enbart som nya tekniska lösningar. Tjänsteinnovationer är exempelvis helt centrala i dagens näringsliv, både när det gäller digitala och analoga tjänster.

I nu föreliggande förslag har avgränsningen formulerats om till "*teknisk företagshemlighet*", vilket beskrivs som "*avser information som är ägnad att användas i produktionen eller framställningen av en vara eller utförandet av en tjänst*".

Å ena sidan kan detta ses som ett fall framåt. Å andra sidan har avgränsningen blivit tämligen svårbegriplig. Den första frågan som uppstår är kopplad till utförandet av en tjänst. Hur detta ska kunna ses som teknisk information känns tämligen långsökt. Normalt skulle förmodligen företagshemligheter kring utförandet av en tjänst ses som kommersiell eller administrativ information.

Den andra frågan som uppstår är om förslaget begränsar sig till sådant som används i "*produktionen eller framställningen*". Innebär det att om det handlar om företagshemligheter som utgörs av själva varan, såsom ett recept eller en metallegering i en produkt, inte kan komma att omfattas?

I svensk lagstiftning har det traditionellt inte gjorts skillnad på skydd för olika typer av företagshemligheter. Undantag har finns, men dessa har också kritiserats.⁵ I en del andra länder, såsom exempelvis Frankrike, har tydlig skillnad gjorts i skyddet mellan olika typer av information.⁶

I en tid med alltfler tjänsteinnovationer ter det sig underligt att begränsa denna ansvarsregel till enbart tekniska företagshemligheter.⁷ Det bör därför utredas om vilka förutsättningarna skulle vara för att utvidga ansvaret även till företagshemligheter av kommersiell och administrativ karaktär.⁸ Svenskt Näringsliv delar inte utkastets beskrivning av att kommersiell och administrativ information är av underordnad betydelse.

Från Svenskt Näringslivs sida vore en sådan utredning brådskande, men inte tillräckligt brådskande för att försena genomförande av utredningens förslag. Inte minst är detta kanske snarast en fråga för utredning på EU-nivå eftersom det kopplar till tolkning av artikel 2 i EU-direktivet.

4. Personkretsens betydelse

Frågan om vilka som kan hållas ansvariga för olika angrepp på företagshemligheter är en central fråga i utformningen av skyddet.

⁵ Se till exempel Helgesson, C, Skyddet för affärshemligheter och de olika begreppen, Svensk Juristtidning 1997, s. 28-41.

⁶ Se till exempel jämförelsen mellan tysk, fransk, nederländsk och svensk rätt, Helgesson, C, Affärshemligheter i samtid och framtid (2000), s. 373 f.

⁷ Se till exempel Wainikka, C, Att skydda innovationer – affärer, risker och möjligheter (2020), kapitel 7.

⁸ Skillnaderna mellan de olika typerna av information beskrivs bland annat i Wainikka, C, Företagshemligheter – en introduktion (2010), kapitel 2.

Svenskt Näringsliv välkomnade utformningen av personkretsen som träffades av den nya ansvarsregeln i yttrandet över Ds 2020:26. Konstruktionen är mer lämpad än en snävt definierad krets av personer och ligger i linje med hur andra länder har konstruerat sitt skydd för företagshemligheter.⁹

En del av de brister som fanns i utredningen är kvar i det nu aktuella utkastet. Bristerna gör det dock inte mindre angeläget att snabbt få ett mer heltäckande skydd för företagshemligheter på plats. Svenskt Näringsliv tillstyrker därför att förslaget genomförs.

5. Behov av förbättrad reglering i övrigt

I diskussioner med medlemsorganisationer och medlemsföretag om det nu aktuella utkastet har två parallella argumentationslinjer blivit tydliga. Den ena linjen går ut på att det är mycket angeläget att skyddet för företagshemligheter i svensk rätt blir mer heltäckande. Det är därför akut att få lagändringarna på plats.

Den andra argumentationslinjen går ut på att om utkastets förslag genomförs kommer det fördröja andra nödvändiga reformer av den svenska lagstiftningen. Det finns fler viktiga reformer som behöver komma på plats, inte minst när det gäller styrelseledamöters ansvar (se utkastet s. 32-33).

Klart är att skyddet för företagshemligheter är centralt för svenska och europeiska företag. Vi har ett läge med ett direktiv som utelämnar många frågor. Hit hör (eventuell) gränsdragning mellan data och information, om direktivet ger samma skydd för information oavsett karaktär (teknisk, kommersiell eller administrativ) eller om informationen rent faktiskt måste användas just nu för att omfattas av skyddet.

På EU-nivå finns också problem med att det kommer en stor mängd lagstiftningsförslag där skyddet för företagshemligheter riskerar att undermineras. Det handlar om allt från vad som ska ingå i digitala produktpass till införandet av ny reglering kring tvångslicenser – via transparensregler i AI-lagstiftningen.

Sverige, som innovationsland, behöver aktivt driva en linje i såväl Sverige som på EU-nivå som innebär att kunskapsintensiva företag kan ha ett effektivt skydd för sina kunskapsbaserade tillgångar.

Oaktat det som framförts ovan anser dock Svenskt Näringsliv att förslaget i utkastet bör genomföras enligt den tidtabell som finns i förslaget.

Christina Wainikka

Policyexpert för immaterialrätt

⁹ Helgesson, C, Affärshemligheter i samtid och framtid, s. 374 f samt s. 390-400.